

Histo-visie

Gevlucht uit Steenwijk

Bronnen:

J. Postema, *Johan van den Corput (1542-1611)*, (Kampen 1993).

F.W. Schmidt, *Te laate genodigt of in't geheel vergeten* (Kampen 2001).

Nederlandsche Leeuw 1887, 5e jrg., p. 113.

Inleiding

In november 1582 kwam de stad Steenwijk in Spaanse handen. Twee jaar eerder had het nog een belegering door Rennenberg manmoedig afgeslagen. In oktober was de stad totaal ingesloten. Een maand later kreeg het een zware beschieting voor de kiezelen. In totaal brandden 70 woningen af, maar de verdediging van 600 soldaten en vijftig burgers uit Steenwijk onder leiding van Johan van den Corput wist van geen wijken. Op 23 februari 1581 bliezen de Spanjaarden vanwege het hardnekkige verzet en de vrees door Staatse troepen te worden ingesloten – de aftocht. De bevrijding kon niet uitbundig worden gevierd, want met de aftocht van de

Spanjaarden brak in de stad een pestepidemie uit, die 90 procent van de bevolking trof. Een berooide, beroofde en verbrande stad bleef achter.

Geen wonder dat toen in november de Spanjaarden opnieuw voor de stad verschenen, de lust om verzet te plegen niet groot was.

Talrijke protestanten ontvluchtten de stad. Hun ballingschap zou tien jaar duren. Pas in 1592 werd de stad door Maurits heroverd.

Vluchtelingen

In 1582 was Hasselt definitief in Staatse handen geraakt. Op de vroege ochtend van 23 oktober hadden 150 soldaten de stad veroverd. Een niet ontziende plundering en beeldenstorm volgde. De magistraat deed

hierover haar beklag tegenover de Ridderschap en Steden van Overijssel. In hun schrijven verklaarden ze dat de vijand de stad niet erger had kunnen behandelen.

Uit deze reactie blijkt al wel dat de stadsbestuurders de Staatse zaak niet warm waren toegedaan. Dat was mede de reden dat in oktober 1582 de stad door de soldaten overvallen was. Ook nadien werd het stadsbestuur nog steeds gewantrouwd, maar de in Hasselt gelegerde Staatse militairen moesten de bestuurders in toom houden.

Het wantrouwen was mede gebaseerd op het feit dat katholieken in Hasselt geen strobreed in de weg werden gelegd. Ook na de bezetting gebeurde dit niet. Daarmee ontstond in de stad een merkwaardige situatie. Ze werd zowel

voor katholieken uit de omgeving als voor gevluchte protestanten uit Steenwijk een toevluchtsoord.

Rijke Steenwijkers

Het waren niet minsten die naar Hasselt vluchtten. Onder hen de stadssecretaris Zigher ter Stege, zijn zwager Johan Schultinck en ook de broers Arent en Dirk ten Broecke. De vlucht van Zigher was zo overhaast geweest, dat hij zijn gezin in Steenwijk had moeten achterlaten. Pas nadat hij met veel geld over de brug was gekomen, mochten zijn gezinsleden hem naar het 'veilige' Hasselt volgen. In Steenwijk maakten de Schultincks, de Ter Steges en de Ten Broeckes deel uit van de bovenlaag. Vele stadsbestuurders kwamen uit deze familie voort. In Hasselt hoefden ze niet onderaan de treden weer te beginnen. Zo werd Zigher ter Stege na bemoeienissen van de generaliteit tot stadssecretaris aangesteld. Van harte ging dat niet. Het nog steeds overwegend katholiek gezinde stadsbestuur weerde hem zelfs uit de vergaderingen, nadat in 1586 Johan van den Corput door Maurits tot hopman was aangesteld. Van de hopman was bekend dat hij zich ook graag met de politiek bemoeide. Dat had hij in Steenwijk ook al bewezen. Om enig vat op het stadsbestuur te krijgen heeft hij waarschijnlijk zich tot Ziger gewend. Mogelijk heeft deze hem aan de nodige informatie geholpen. Al snel richtte Van den Corput zijn pijlen op burgemeester Lephart Schulten. Beide mannen moesten

niet veel van elkaar hebben. In januari 1587 deed Van den Corput zijn eerste poging om Schulten buiten de magistraat te houden. Dat mislukte, maar toen een paar dagen later Deventer in Spaanse handen viel, gaf Maurits hem toestemming om hem alsnog van het kussen te weren. Mede met instemming van Leicester en de Raad van State werd Lephart Schulten uit de stad verbannen.

Standbeeld Johan van den Corput in Steenwijk.

Met zijn vertrek verloren de overgebleven katholieke bestuurders hun voorman. Twee jaar later ondervond de magistraat een ingrijpende wijziging. Een drietal nieuwe leden deden hun intrede. Voor Van den Corput was dit nog niet genoeg. Op 19 en 20 augustus werd de samenstelling van de magistraat opnieuw veranderd. Een aantal katholiek gezinde leden werd naar huis gestuurd en vervangen door protestanten.

Zijn eigenmachtig optreden riep irritatie bij de Staten op. Temeer daar hij Hasselt in Friese handen had gedreven. Uiteindelijk diende Van den Corput de stad te verlaten. Zigher ruilde Hasselt weer voor Steenwijk in nadat Maurits in 1592 de stad weer heroverd had. Zigher oefende zijn beroep van stadssecretaris of er geen onderbreking had plaatsgevonden opnieuw in Steenwijk uit.

Anders verging het zijn zwager Michiel Schultinck. Hij trouwde met Jannichjen Bloemers. Hij werd gemeensman en bracht het tot luitenant van de burgerwacht. Samen kregen ze drie dochters: Anna die trouwde met burgermeester Huibert Hermans Bloemert, Wibbeghejen die met het lid van de gezworen gemeente Claes Crijns trouwde en Geesjen die huwde met de Drentse rentmeester Pieter de Lacourt.

Twee van zijn dochters huwden dus Hasselters bestuurders.

Ook Dirk ten Broecke parenteerde zich met het burgemeestersgeslacht Bloemert.

De conclusie mag luiden dat de Steenwijkers redelijk welwillend in Hasselt zijn ontvangen. Althans bij geloofsgenoten. Het katholieke deel stelde zich een stuk gereserveerder op.